

SINTEZA OBSERVAȚIILOR

la

Documentul de strategie privind implementarea și dezvoltarea sistemelor de comunicații de bandă largă la nivel național în banda de frecvențe 3400-3800 MHz pentru perioada 2015-2025

Perioada de consultare pentru proiectul de Document de strategie privind implementarea și dezvoltarea sistemelor de comunicații de bandă largă la nivel național în banda de frecvențe 3400-3800 MHz pentru perioada 2015-2025 (documentul de strategie), publicat pe pagina de internet a ANCOM la data de 25 februarie 2015, a expirat la data de 16 martie 2015.

Proiectul documentului de strategie urmărește consultarea, în condiții de transparență, a principiilor, condițiilor și procedurii de acordare a drepturilor de utilizare a spectrului radio, în banda de frecvențe 3400-3800 MHz, pentru servicii de comunicații de bandă largă.

În vederea asigurării transparenței deciziilor sale, în conformitate cu prevederile cadrului legal în vigoare ce reglementează activitatea ANCOM, autoritatea de reglementare din domeniul comunicațiilor electronice publică, pe pagina sa de internet, un material de sinteză a observațiilor primite cu privire la măsurile supuse consultării.

ANCOM a primit observații din partea a cinci respondenți în cursul perioadei de consultare la proiectul documentului de strategie, care se referă, în principal, la următoarele aspecte:

1. Perioada de tranziție pentru migrarea alocărilor de subbenzi de frecvențe

1A. Un respondent reamintește că migrarea de la actualele alocări de subbenzi de frecvențe radio, existente în licențele în vigoare, la viitoarele alocări ce vor fi obținute în urma câștigării procedurii de selecție implică aspecte complexe de natură tehnică și comercială, motiv pentru care acesta propune introducerea în noile licențe a unei prevederi referitoare la o perioadă de tranziție de 12 luni, până la 31.XII.2016, în care operatorii existenți să mai poată opera pe alocările existente, urmând ca apoi să opereze exclusiv pe alocările obținute prin noile licențe.

Autoritatea reiterează faptul că este de acord, de principiu, cu necesitatea existenței unei perioade de tranziție pentru migrarea de la actualele alocări de subbenzi de frecvențe radio, existente în licențele în vigoare, la viitoarele alocări ce vor fi obținute în urma câștigării procedurii de selecție. Această poziție este deja evidentă, în opinia autorității, din lecturarea precizărilor efectuate în cadrul pct. 1 al secțiunii D din cap. VI al documentului de strategie.

Totuși, ANCOM este de opinie că lungimea perioadei de tranziție și modalitatea efectivă în care să se realizeze migrările de la alocările existente de subbenzi de frecvențe la cele viitoare nu reprezintă aspecte ce pot fi impuse a priori, prin intermediul documentului de strategie, ci pot fi determinate doar de la caz la caz, după finalizarea procedurii de licitație și cunoașterea rezultatelor, pentru fiecare situație specifică și între operatorii implicați.

Așa cum a declarat și în documentul de strategie, ANCOM susține și va facilita, în măsura în care îi stă în putință, încheierea de înțelegeri referitoare la perioade de tranziție suficiente pentru migrarea de la actualele alocări la viitoarele alocări, pentru toți operatorii care vor avea nevoie de un asemenea interval de timp. Însă, după cum s-a amintit deja mai sus, aceste perioade de tranziție urmează a fi determinate prin negocieri între părțile implicate, după cunoașterea rezultatelor licitației.

1B. Un alt respondent solicită menționarea explicită în strategie a unor prevederi referitoare la modalitatea de efectuare a tranziției de la actualele alocări de subbenzi de frecvențe radio, existente în licențele în vigoare, la viitoarele alocări ce vor fi obținute în urma câștigării procedurii de selecție, cum ar fi: perioadă de tranziție mai mare de trei luni și posibilitatea ca această perioadă să se prelungească și după 01.I.2016.

Ținând cont de cele exprimate la punctul anterior, ANCOM susține că perioadele de tranziție trebuie să fie rezonabile ca întindere și suficiente pentru scopul declarat.

De asemenea, autoritatea mai precizează că nu are obiecții ca perioadele de tranziție, agreeate ca urmare a negocierilor menționate, să se întindă și după data de 1 ianuarie 2016.

2. Mențiuni cu privire la costurile de migrare a alocărilor de subbenzi de frecvențe

2. Un respondent constată că documentul de strategie nu evidențiază nici un fel de elemente cu privire la costurile necesare pentru migrarea de la alocările de subbenzi de frecvențe radio, existente în licențele în vigoare, la viitoarele alocări ce vor fi obținute în urma câștigării procedurii de selecție.

Autoritatea precizează că nu era necesar să fie prezentate astfel de elemente în documentul de strategie, ținând cont că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare, precizează limitativ, în cadrul art. 29, cazurile în care sunt compensate costurile în astfel de situații, fiind vorba de schimbarea destinației sau reorganizarea utilizării unor benzi de frecvențe, pe durata de existență a licențelor acordate în benzile de frecvențe respective.

Având în vedere că licențele existente în banda 3400-3800 MHz expiră la 31.XII.2015, nu sunt aplicabile prevederile legale amintite mai sus.

Pe de altă parte, autoritatea înțelege pe deplin aspectul care se află în centrul preocupărilor respondentului. Într-adevăr, impactul migrării de la aranjamentele de canale radio valabile în prezent, în cadrul benzilor 3,4-3,6 GHz și 3,6-3,8 GHz, la aranjamentele stabilite pentru aceleași benzi de frecvențe de către Comisia europeană prin Decizia nr. 2014/276/UE este unul important.

Eforturile autorității în acest sens sunt concretizate, însă, strict în demersurile pe care ea le va întreprinde după încheierea licitației, conform celor precizate la punctul 1A.

3. Aspecte privind procedura de selecție

3. Un respondent informează că nu este de acord ca în procedura de selecție de tip competitiv să lipsească aspectele legate de capacitatea și experiența de natură tehnică ale ofertanților în dezvoltarea rețelelor ce fac obiectul documentului de strategie.

Autoritatea menționează că tipurile de proceduri de selecție sunt definite, fără echivoc, în cadrul art. 28, alin. (2) și (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011. Odată cu parcurgerea înțelesului celor două tipuri de proceduri de selecție definite de legislația din domeniul comunicațiilor electronice, rezultă că elementele precizate de respondent fac parte din criteriile de selecție pentru o procedură de selecție comparativă și nu una competitivă.

4. Spații de gardă și protejarea funcționării rețelelor operând în benzi adiacente

4A. Un respondent dorește ca documentul de strategie să includă reguli privind amplasarea și dimensiunea spațiilor de gardă. Respondentul dorește și ca aceste spații să fie luate în calcul în considerarea taxelor de licență ce urmează a fi achitate de către câștigătorii procedurii de selecție.

Dintru început, autoritatea menționează că spațiile de gardă la care se referă documentul de strategie sunt destinate exclusiv pentru protecția rețelelor ce operează în subbenzi adiacente de frecvențe. Prin urmare, ele trebuie amplasate, de către fiecare operator care va exploata rețele în banda 3,4-3,8 GHz începând cu anul 2016, la începutul și la sfârșitul subbenzilor de spectru ce îi vor fi alocate, în urma câștigării procedurii de selecție.

De asemenea, tot în documentul de strategie se precizează fără echivoc că eventualele subbenzi de gardă necesare trebuie să fie incluse în subbenzile alocate. Dimensiunile acestor subbenzi (spații) de gardă sunt variabile și depind de tehnologiile utilizate în cadrul rețelelor operând în subbenzi alocate adiacent și de modalitatea de utilizare a spectrului (FDD sau TDD) de către rețelele respective. Aceste elemente de natură tehnică se pot schimba în timp, având în vedere evoluțiile tehnologice și cererea de servicii de comunicații electronice manifestată pe piața națională de comunicații electronice.

În plus, o sincronizare a rețelelor care utilizează spectrul în regim TDD, în banda 3,4-3,6 GHz ori în banda 3,6-3,8 GHz, ar conduce la o utilizare efectivă și mai eficientă a spectrului radio alocat, de către toate părțile implicate.

Prin urmare, observația transmisă de unul dintre respondenți, anume ca spațiile de gardă să fie luate în calcul în considerarea taxei de licență, în sensul diminuării ei desigur (deși respondentul nu precizează în clar acest lucru), nu are viabilitate practică.

Pentru a elimina orice neclarități pe această temă, autoritatea precizează, în acest context, că taxele de licență vor fi stabilite în funcție de subbenzile alocate fiecărui câștigător al procedurii de selecție și de perioada de valabilitate a licențelor.

4B. Un alt respondent solicită definirea și aplicarea unor măsuri specifice care să asigure evitarea interferențelor prejudiciabile și degradării serviciilor furnizate utilizatorilor finali în cadrul rețelelor care utilizează spectrul în regim FDD în banda 3,4 – 3,6 GHz, datorită faptului că, în rețelele operând în subbenzi adiacente, titularii de licențe respectivi vor putea utiliza alocările de subbenzi de frecvențe în regim FDD, ce le vor fi acordate în banda 3,4 – 3,6 GHz, și prin asignări de tip TDD.

Astfel, respondentul propune ca ANCOM să coordoneze măsuri care să vizeze limitarea producerii oricăror interferențe prejudiciabile asupra rețelelor exploatare de operatorii care utilizează spectrul exclusiv în regim FDD în banda 3,4 – 3,6 GHz, din partea rețelelor operând în benzi adiacente exploatare de titulari care utilizează și asignări în regim TDD în cadrul alocărilor acordate în regim FDD.

Autoritatea consideră necesar să reitereze aici un principiu important care se regăsește în secțiunea B a cap. VI din strategie, anume că aranjamentul de canale pentru banda 3,4-3,6 GHz va fi de tip FDD începând cu anul 2016.

Într-adevăr, în secțiunea invocată mai sus se precizează și că operatorii ce vor deține din anul 2016 spectru radio în această bandă vor putea implementa alocările de subbenzi de frecvențe în regim FDD și prin asignări în regim TDD, nu numai în regim FDD. Însă, alegerea acestei opțiuni de către un viitor titular de licență implică, în mod obligatoriu, astfel cum se prevede în documentul de strategie, că acest titular va trebui să protejeze funcționarea acelor rețele operând în subbenzi adiacente care utilizează alocările de subbenzi de frecvențe în regim FDD numai prin asignări în regim FDD.

Altfel spus, titularii licențelor acordate în banda 3400-3600 MHz, cu valabilitate începând din anul 2016, care vor implementa alocările lor de subbenzi de frecvențe în regim FDD și prin asignări în regim TDD vor avea obligația de a nu produce interferențe prejudiciabile asupra rețelelor operate în banda 3400-3600 MHz de către titulari care utilizează alocările lor de subbenzi de frecvențe în regim FDD numai prin asignări în regim FDD.

Având în vedere principiul neutralității tehnologice ce trebuie respectat, conform normelor europene în materie, autoritatea consideră foarte dificil, practic imposibil, demersul propus de respondent de a se stabili a priori, în mod exhaustiv, măsuri de protecție de genul celor prezentate de acesta cu caracter exemplificativ.

În plus, autoritatea consideră că nu este oportună includerea unor prevederi tehnice de detaliu pe subiectul în discuție în documentul de strategie, care are un caracter dispozitiv de natură generală.

Autoritatea ține să mai precizeze că eventualele cazuri de interferențe prejudiciabile apărute vor fi tratate în mod individual, cu respectarea principiului deja enunțat în ceea ce privește responsabilitatea eliminării acestora (desigur, dacă situația de fapt va confirma că principiul respectiv este aplicabil). De la caz la caz, autoritatea va lua măsurile ce se impun.

4C. Un respondent propune menționarea explicită în strategie a obligației – pentru viitorii titulari de licență care vor utiliza subbenzile de frecvențe în regim FDD, ce le vor fi alocate în banda 3400-3600 MHz, și prin asignări în regim TDD – de a asigura spațiul de gardă, în interiorul subbenzilor ce le sunt lor alocate, față de rețelele operând în benzi adiacente cu alocări în regim FDD, pentru care titularii acestora utilizează numai asignări FDD. Respondentul dorește includerea unor prevederi tehnice detaliate în acest sens, ca obligații ale titularului care deține alocări în regim FDD și utilizează și asignări TDD, în raport cu titularul care utilizează alocările în regim FDD doar prin asignări în regim FDD.

De asemenea, respondentul solicită și stabilirea, în cadrul documentului de strategie, a obligațiilor de natură operațională ce le revin titularilor de licențe care exploatează rețele în subbenzi de frecvențe adiacente (în banda 3,4-3,6 GHz ori în banda 3,6-3,8 GHz) și utilizează similar alocările ce le sunt acordate, prin asignări de tip TDD.

Autoritatea consideră că prima dintre solicitările respondentului este deja satisfăcută prin formularea actuală de la secțiunea B a cap. VI din strategie. De aceea, ANCOM nu va modifica textul paragrafului menționat mai sus, tocmai datorită faptului că formularea existentă este acoperitoare pentru ceea ce solicită respondentul. ANCOM reiterează cele afirmate la punctul anterior, anume că nu este oportună includerea unor prevederi tehnice de detaliu pe subiectul în discuție în documentul de strategie.

Cu privire la a doua solicitare, sunt relevante, de asemenea, precizările efectuate la punctul anterior cu privire la neutralitatea tehnologică și la tratarea cazurilor de interferențe prejudiciabile.

În plus, ANCOM reamintește că toate licențele de utilizare a frecvențelor radio includ obligația generală a titularilor de a-și exploata rețelele de radiocomunicații fără a afecta funcționarea altor rețele de radiocomunicații care funcționează potrivit legii.

NOTĂ:

În contextul elementelor precizate în cadrul punctelor 4A și 4B ale documentului de sinteză a observațiilor, ANCOM pune în vedere persoanelor ce intenționează să participe la procedura de selecție și care vor să utilizeze și prin asignări de tip TDD alocările de subbenzi de frecvențe în regim FDD, pe care le vor câștiga în banda 3400-3600 MHz, să țină cont, în mod corespunzător, de cele prezentate anterior atunci când vor decide cantitatea de spectru pe care o vor achiziționa în banda de frecvențe 3400-3600 MHz.

În același context, ANCOM propune părților interesate să analizeze oportunitatea introducerii unei condiții în documentul de strategie, referitoare la obligativitatea achiziționării unei cantități de spectru de minim 2x15 MHz în banda 3,4-3,6 GHz, de către operatorii care intenționează să utilizeze și prin asignări de tip TDD alocările de subbenzi de frecvențe în regim FDD, pe care le vor câștiga în banda 3400-3600 MHz.

5. Condiții minime obligatorii înscrise în licențe

5. Un respondent consideră important să fie incluse în documentul de strategie condițiile minime obligatorii ce vor fi înscrise în licență, inclusiv obligațiile de acoperire.

Autoritatea menționează că aceste condiții se regăsesc deja în cap. VI, secțiunea D, punctul 2. Pentru a clarifica suplimentar solicitarea respondentului, ANCOM precizează că licențele nu vor include obligații de acoperire, având în vedere numărul rețelelor de

comunicații, funcționând în diferite tehnologii, prin intermediul cărora se pot furniza servicii de comunicații de bandă largă și gradul actual de dezvoltare al acestor rețele.

Astfel, pentru furnizarea de servicii de comunicații electronice în benzile de frecvențe ce fac obiectul documentului de strategie, titularii de licență se vor putea îndrepta spre zona dens urbană, zona mic urbană sau zona rurală, în funcție de planurile lor de dezvoltare și de marketing.

6. Utilizarea liniilor de radiorelee în cadrul subbenzilor alocate

6A. Doi respondenți solicită eliminarea restricției utilizării spectrului radio, obținut în urma câștigării procedurii de selecție și destinat furnizării de rețele MFCN, doar pentru anumite tipuri de legături punct-la-punct (ce sunt în conexiune cu rețeaua MFCN ce urmează a fi exploatată în banda 3,4-3,8 GHz), astfel cum se prevede la cap. VI, secțiunea D, punctul 2, lit. d).

Autoritatea nu poate fi de acord cu propunerea respondenților, considerând că elementele incluse în paragraful din strategie la care aceștia fac referire atestă că ANCOM a dat dovadă de suficientă flexibilitate în procesul de elaborare a documentului de strategie, luând în considerare situația curentă a benzilor de frecvențe în discuție.

Totuși, autoritatea se vede nevoită să reamintească respondenților că obiectivul fundamental al documentului de strategie, astfel cum acesta rezultă din secțiunea A din cap. V, este de a se acorda drepturi de utilizare a frecvențelor radio în banda 3,4-3,8 GHz în vederea implementării și dezvoltării la nivel național a sistemelor de comunicații fixe/mobile de bandă largă.

Pe de altă parte, în calitatea sa de stat membru al Uniunii europene, obligația României de implementare a prevederilor Deciziei nr. 2014/276/UE constă chiar în acest demers, întreprins prin intermediul prezentului document de strategie.

Prin urmare, banda în discuție nu este destinată a fi utilizată în mod exclusiv, și nici măcar cu precădere, pentru legături punct-la-punct (linii de radiorelee), cum propune în clar unul dintre cei doi respondenți.

De asemenea, această poziție adoptată de autoritate nu contravine principiului neutralității tehnologice, cum este de părere celălalt respondent, fiindcă autoritatea a stabilit doar aplicația principală pentru care este desemnată banda de frecvențe 3410-3800 MHz, anume sisteme de comunicații fixe/mobile de bandă largă, diversitatea tehnologiilor ce pot fi utilizate referindu-se la aplicația desemnată.

ANCOM accentuează încă o dată că legăturile punct-la-punct reprezintă doar o aplicație permisă în banda în discuție, în anumite condiții clar determinate în cuprinsul documentului de strategie.

6B. De asemenea, unul dintre cei doi respondenți menționați la punctul anterior consideră că formularea paragrafului invocat la acel punct ar fi ambiguă și ar permite utilizarea spectrului alocat numai pentru linii de radiorelee.

Referitor la această observație, autoritatea menționează că la paragraful invocat de acesta se precizează clar că există „posibilitatea de utilizare a subbenzilor alocate prin licențe și pentru realizarea de linii de radiorelee necesare...” (sublinierea ne aparține).

Prin urmare, este exclusă, în opinia autorității, interpretarea dată de respondent.

6C. Un alt treilea respondent se opune utilizării subbenzilor de frecvențe, ce vor fi alocate în urma câștigării procedurii de selecție, și pentru realizarea de linii de radiorelee.

ANCOM nu împărtășește acest punct de vedere, cu atât mai mult cu cât alți operatori, care au transmis observațiile menționate la punctul 6A și care exploatează deja, de mult timp, rețele în această bandă de frecvențe – deținând, prin urmare, experiența necesară a operării efective a echipamentelor în această bandă de frecvențe și cunoscând necesitățile practice de transport al traficului generat în rețelele respective – sunt de părere, din contră, că ANCOM a fost restrictiv atunci când a precizat că subbenzile de frecvențe câștigate în urma procedurii de selecție pot fi utilizate doar pentru anumite tipuri de legături punct-la-punct (ce sunt în conexiune cu rețeaua MFCN ce urmează a fi exploatată în banda 3,4-3,8 GHz).

7. Utilizarea benzii de frecvențe 3400-3600 MHz în țările vecine

7. Un respondent cere autorității să informeze industria asupra modului de utilizare a benzii de frecvențe 3400-3600 MHz în țările vecine, având în vedere necesitatea utilizării spectrului radio în zonele de frontieră cu minimizarea riscului de interferențe prejudiciabile.

Autoritatea reamintește că numai două dintre țările vecine României sunt membre UE și, în consecință, numai acestea sunt obligate să implementeze prevederile Deciziei nr. 2014/276/UE. În plus, autoritatea amintește că, potrivit deciziei amintite anterior, aranjamentul preferat în UE este, într-adevăr, cel de tip TDD.

Astfel, Bulgaria și Ungaria au libertatea de a alege aranjamentul TDD în banda 3400-3600 MHz, cu respectarea termenului de implementare stabilit prin decizia respectivă.

Moldova, Serbia și Ucraina nu au obligația implementării deciziei CE dar, fiind membre ale Conferinței europene a Administrațiilor de poștă și telecomunicații (CEPT), ele trebuie să aibă în vedere Decizia nr. ECC/DEC/(11)06, astfel cum aceasta a fost modificată în martie 2014. Însă, în cadrul CEPT, deciziile adoptate de comitetele acestui organism internațional au un alt statut față de deciziile adoptate în cadrul Uniunii Europene.

Prin urmare, cele trei țări amintite nu au nici o constrângere, nu numai cu privire la alegerea tipului de aranjament de canale dar nici cu privire la momentul când vor decide să introducă în banda 3400-3800 MHz sisteme de comunicații fixe/mobile de bandă largă.

În condițiile descrise mai sus, este evident că încheierea de acorduri bilaterale / multilaterale cu țările vecine, cu privire la utilizarea benzilor de frecvențe în discuție în zonele de frontieră, se anunță a fi dificilă.

Desigur, așa cum se precizează și în secțiunile A (punctul A2) și B (punctul B2) ale cap. VII din documentul de strategie, ANCOM va ține cont de interesele operatorilor români în procesul de elaborare a acordurilor amintite și de negociere cu țările implicate.

De asemenea, înainte de a încheia acordurile internaționale mai sus menționate, ANCOM va solicita punctele de vedere din partea operatorilor implicați, pe această temă.

Cu privire la solicitarea punctuală a respondentului, în momentul în care va avea informații cu privire la utilizarea spectrului în banda 3400-3600 MHz de către țările vecine, ANCOM confirmă faptul că va informa în acest sens operatorii interesați.

8. Restricții privind utilizarea benzilor de frecvențe 3,4-3,6 GHz și 3,6-3,8 GHz

8. Un respondent solicită autorității să clarifice restricțiile cu privire la utilizarea benzii de frecvențe 3410-3600 MHz, pe de o parte, din cauza utilizărilor în serviciul de radiodeterminare în banda de frecvențe adiacentă (3400-3410 MHz) și, pe de altă parte, din cauza zonelor geografice de excludere, în care nu este permisă dezvoltarea rețelei.

ANCOM precizează că restricțiile referitoare la zonele geografice de excludere aplicabile benzii de frecvențe 3400-3600 MHz sunt stabilite în condițiile Legii nr. 73/2013 și sunt determinate în conformitate cu prevederile Ordinului ministrului apărării naționale nr. M.49 din 20.V.2013.

Autoritatea va ține cont de propunerea respondentului și va include în caietul de sarcini aceste elemente, ce se regăsesc și în cuprinsul licențelor în vigoare în banda 3400-3600 MHz.

Cu privire la utilizările serviciului de radiodeterminare în banda 3400–3410 MHz, autoritatea precizează că a tratat pe larg acest subiect în cadrul pct. 2 al secțiunii A din cap. VI al strategiei. Așa cum rezultă din lectura paragrafelor invocate, ANCOM nu va acorda decât în mod cu totul excepțional asignări de frecvențe în serviciul de radiodeterminare în banda 3400–3410 MHz.

9. Precizări privind utilizarea canalelor radio în subbenzile de frecvențe alocate

9. Un respondent dorește reformularea lit. b) de la pct. 2 din secțiunea D a cap. VI, în sensul permiterii utilizării, în interiorul subbenzilor alocate, și a unor canale radio cu alte lățimi de bandă decât 5 MHz (anume a lățimilor de bandă posibile în cadrul aranjamentului de canale cu rastru 7 MHz, valabil în prezent în banda de frecvențe 3400-3600 MHz).

Autoritatea consideră că solicitarea respondentului este deja rezolvată chiar prin formularea actuală a lit. b) de la pct. 2 din secțiunea D a cap. VI. Această prevedere inclusă de ANCOM în documentul de strategie are în vedere tocmai înțelegerea faptului că este necesară asigurarea unei perioade de migrare de la actualul aranjament de canale (cu rastru de 7 MHz și multiplii și submultiplii săi) la viitorul aranjament de canale valabil în banda 3400-3600 MHz (cu rastru de 5 MHz).

ANCOM confirmă că este posibil ceea ce solicită respondentul însă nu va modifica formularea existentă a paragrafului din documentul de strategie menționat mai sus, datorită faptului că formularea existentă este acoperitoare pentru ceea ce dorește respondentul.

De asemenea, pentru a preîntâmpina și alte întrebări pe această temă, autoritatea confirmă că acest principiu este valabil în egală măsură și pentru banda 3600-3800 MHz.

10. Aspecte privind neutralitatea tehnologică

10. Un respondent propune menționarea explicită în strategie a unor elemente de natură descriptivă, care să certifice aplicarea principiului de neutralitate tehnologică, declarat în cadrul documentului de strategie.

Autoritatea nu împărtășește temerile respondentului întrucât, în opinia sa, orice enumerare a unor tehnologii specifice nu poate fi exhaustivă, având în vedere ritmul de activitate al domeniului de cercetare/dezvoltare în domeniul tehnologiei informațiilor și comunicațiilor.

Principiul neutralității tehnologice este enunțat ca atare, în cuprinsul documentului de strategie, și este respectat prin textul documentului, în opinia autorității.

11. Aspecte financiare privind viitoarele licențe în vigoare din anul 2016

11A. Un respondent propune ca tariful de utilizare a spectrului, pentru noile canale radio cu lărgime de 5 MHz, să fie calculat în mod proporțional cu tariful comparabil pentru canale radio cu lărgime de 2x7 MHz (în banda 3,4-3,6 GHz) respectiv cu lărgime de 2x28 MHz (în banda 3,6-3,8 GHz). Se mai solicită includerea unei prevederi în acest sens în documentul de strategie.

Cu privire la tariful de utilizare a spectrului, autoritatea precizează că, deși nu a menționat explicit acest fapt în documentul de strategie, intenționează să stabilească cuantumul tarifului de utilizare a spectrului pentru canalele radio din noile aranjamente de canale (2x5 MHz, în banda 3,4-3,6 GHz, respectiv 5 MHz, în banda 3,6-3,8 GHz) în mod proporțional cu tariful existent pentru canale radio în aceste benzi de frecvențe, ce se regăsește în cadrul Deciziei președintelui ANCOM nr. 551/2012 privind stabilirea tarifului de utilizare a spectrului, cu modificările și completările ulterioare (cap. II punctul 3.4 respectiv 3.6 din anexa deciziei menționate).

ANCOM acceptă solicitarea respondentului și va include precizările necesare în strategie, în cadrul pct. 1 al secțiunii D din cap. VI, în sensul celor exprimate mai sus.

11B. Un respondent solicită ca taxa de licență să fie stabilită într-un quantum rezonabil, în acord cu valoarea stabilită prin Hotărârea Guvernului nr. 1155/2013, privind stabilirea cuantumului taxei de licență pentru prelungirea perioadei de valabilitate a licențelor de utilizare a frecvențelor radio acordate, prin procedură de selecție, în banda 3400-3600 MHz, precum și a condițiilor de plată a taxei de licență.

Un alt respondent solicită ca prețurile de referință pentru taxa de licență, aferentă spectrului licitat, să fie stabilite în mod realist, astfel încât operatorii care dețin rețele în exploatare să-și poată defini strategii de dezvoltare și nu de restrângere a acestor rețele iar noii operatori să fie interesați de achiziția de spectru.

Autoritatea apreciază observațiile respondenților cu privire la cuantumul taxei de licență pentru obținerea viitoarelor drepturi de utilizare a spectrului radio în banda 3400-3800 MHz, ca urmare a procedurii de selecție, și informează că va ține cont de acestea în momentul în care va propune, către Guvernul României, cuantumul taxei respective.

12. Înscrierea subbenzilor de frecvențe câștigate în viitoarele licențe

12. Un respondent dorește clarificări cu privire la modul de acordare a viitoarelor licențe de utilizare a frecvențelor radio, anume câte o licență pentru fiecare bloc câștigat (de 2x10 MHz sau 10 MHz) sau o singură licență pentru tot spectrul obținut în urma procedurii de selecție.

Autoritatea confirmă că a doua variantă explicitată mai sus este cea corectă. În acest sens, ANCOM va completa în mod corespunzător punctul 2 de la secțiunea D a cap. VI din documentul de strategie.

13. Perioada de valabilitate a licențelor

13A. Un respondent propune ca perioada de valabilitate a licențelor radio ce vor fi acordate câștigătorilor procedurii de selecție să fie de 10 ani sau de 15 ani, la alegerea operatorilor, cu consecința faptului că taxele de licență ar trebui să fie stabilite pentru ambele perioade de valabilitate.

ANCOM nu poate accepta propunerea respondentului ca perioada de valabilitate a viitoarelor licențe să constituie o opțiune a câștigătorilor procedurii de selecție, din motive ce țin de gestionarea eficientă a drepturilor de utilizare ce vor fi acordate în urma viitoarei proceduri de selecție.

Dacă drepturile de utilizare în banda de frecvențe ce face obiectul documentului de strategie ar expira, ipotetic, la diferite momente de timp, s-ar crea o fragmentare mare a spectrului ce ar deveni disponibil pentru organizarea unei noi proceduri de selecție, la momentul în care unele licențe vor expira (în timp ce altele vor rămâne în vigoare).

Aceasta ar conduce la utilizarea nerațională a spectrului radio prin crearea unei imagini neatractive a cantității de spectru disponibile sau, după caz, ar duce la blocarea utilizării spectrului disponibil, până la expirarea tuturor licențelor în banda în discuție.

13B. Un alt respondent solicită ca perioada de valabilitate a licențelor radio ce vor fi acordate câștigătorilor procedurii de selecție să fie de 15 ani, în loc de 10 ani cum se propune în documentul de strategie.

ANCOM nu poate accepta solicitarea respondentului ca perioada de valabilitate a licențelor să fie stabilită la 15 ani în loc de 10 ani.

Autoritatea precizează că regula generală pe această speță, izvorâtă din interpretarea prevederilor relevante ale cadrului de reglementare a comunicațiilor electronice în vigoare (art. 31 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011), este că perioada de valabilitate a licențelor este de cel mult 10 ani.

Prin excepție de la regula generală, alin. (2) al articolului invocat stipulează că perioada de valabilitate a licenței poate fi de până la 15 ani, în vederea respectării principiilor stabilite la art. 24 alin. (2) lit. e) din același act normativ.

În opinia autorității, argumentele furnizate de respondent nu conduc la necesitatea eludării regulii generale și aplicării cazului de excepție menționat mai sus, pentru speța în discuție.

În plus, gradul scăzut de utilizare, per total, a benzilor de frecvențe în discuție și ritmul de dezvoltare a tehnologiilor la care asistăm în prezent nu recomandă, în opinia autorității, o perioadă de valabilitate foarte lungă pentru licențele în discuție.

14. Dimensiunea blocurilor ce vor fi scoase la licitație

14. Un respondent propune modificarea dimensiunii blocurilor ce vor fi scoase la licitație de la 2x10 MHz la 2x5 MHz, în banda 3,4-3,6 GHz, respectiv de la 10 MHz la 5 MHz, în

banda 3,6-3,8 GHz, cu menținerea unei obligații minime de achiziționare a unei cantități de spectru radio de 2x10 MHz, în banda 3,4-3,6 GHz, respectiv de 10 MHz, în banda 3,6-3,8 GHz.

Analizând argumentele prezentate, autoritatea informează că acceptă această propunere, întrucât se va crea o flexibilitate mai mare în determinarea cantităților de spectru ce se intenționează a fi achiziționate în cadrul procedurii de selecție, aspect în beneficiul operatorilor.

În acest sens, ANCOM va completa în mod corespunzător punctul 1 de la secțiunea D a cap. VI din documentul de strategie.

15. Clarificări privind spectrul indisponibil în banda 3600-3800 MHz

15. Un respondent dorește clarificări cu privire la cantitatea de spectru din banda 3600-3800 MHz care nu este disponibilă pentru acordare, în cadrul viitoarei proceduri de selecție, și la aplicațiile existente în această porțiune de spectru radio, care nu ar trebui să afecteze operatorii care vor deține subbenzi de frecvențe radio alocate în adiacență cu porțiunea de spectru radio indisponibilă pentru alocare.

Autoritatea reiterează pe această cale ceea ce a menționat și în documentul de strategie (punctul A1 al secțiunii A din cap. VII), anume că în banda de frecvențe 3,6-3,8 GHz sunt disponibili spre alocare – ca urmare a efectuării unui simplu calcul – 180 MHz, în cadrul procedurii de selecție. În consecință, rezultă în mod natural că sunt indisponibili pentru alocare 20 MHz în banda 3600-3800 MHz.

Totodată, pentru a răspunde preocupărilor respondentului pe tema utilizărilor existente în cadrul celor 20 MHz anterior menționați, ANCOM precizează că tipurile de aplicații existente în subbenzile de frecvențe cu statut G/NG din cadrul benzii 3600-3800 MHz sunt conforme cu prevederile Deciziei nr. 2014/276/UE.

În plus, autoritatea atrage atenția că decizia invocată recunoaște celelalte utilizări existente în banda 3400-3800 MHz și stipulează, atât în partea sa introductivă cât și în cea dispozitivă, că desemnarea benzii în discuție pentru rețele terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice se realizează pe bază neexclusivă.

Astfel, din motive de compatibilitate radioelectrică, pentru protejarea utilizărilor existente, autoritatea a stabilit indisponibilizarea celor 20 MHz, astfel cum a precizat anterior.

16. Aranjamentul de canale valabil în banda 3400-3600 MHz din anul 2016

16. Un respondent susține că aranjamentul de canale pentru banda 3,4-3,6 GHz trebuie să fie cel de tip TDD și nu cel de tip FDD, chiar dacă aranjamentul de tip FDD a fost ales de autoritate pentru a se asigura continuitatea modului actual de utilizare a spectrului radio în această bandă de frecvențe și protejarea utilizărilor existente.

De asemenea, respondentul solicită ca, în condițiile în care ANCOM va aprecia că trebuie încă să păstreze, pentru o perioadă de timp, modul actual de utilizare a spectrului (FDD), documentul de strategie să fie modificat pentru a se asigura, pe termen mediu și lung, cadrul necesar pentru utilizarea exclusivă a unui aranjament de canale radio de tip TDD, în banda 3,4-3,6 GHz.

Autoritatea a analizat argumentele prezentate de respondent și a apreciat relevanța acestora dar precizează că nu va schimba principiul stabilit în secțiunea B a cap. VI din documentul de strategie, atât din motive de predictibilitate și de coerență a procesului de reglementare cât și datorită faptului că acesta este în concordanță cu prevederile Deciziei nr. 2014/276/UE.

În adoptarea principiului respectiv, ANCOM a ținut cont de situația pe plan național a benzii de frecvențe ce face obiectul documentului de strategie, coroborată cu prevederile deciziei CE invocate, precum și de rezultatele consultării publice prin chestionarul adresat pieței de comunicații electronice la sfârșitul anului 2014.

În plus, chiar argumente dintre cele evocate de respondent au determinat autoritatea să stabilească perioada de valabilitate a licențelor la 10 ani și nu mai mult de atât, astfel cum s-a detaliat la punctul 13B al acestui document de sinteză a observațiilor.

17. Disponibilitatea echipamentelor radio în banda de frecvențe 3400-3800 MHz

17. Un respondent consideră că ANCOM ar trebui să țină cont de lipsa disponibilității echipamentelor în tehnologie LTE pentru banda 3400-3800 MHz.

ANCOM reiterează faptul deja enunțat anterior că principiul neutralității tehnologice este declarat ca atare, în cuprinsul documentului de strategie și este respectat prin textul documentului, în opinia autorității.

Situația disponibilității, la un anumit moment dat, a echipamentelor funcționând în diverse tehnologii este un element variabil în timp și nu poate constitui un aspect ce poate fi inclus într-un document de natură generală, cum este prezentul proiect de document de strategie supus consultării publice, cu atât mai mult cu cât prevederile acestuia au o anvergură temporală care se întinde pe zece ani.

18. Utilizarea în cuprinsul strategiei a notațiilor 3GPP pentru benzile de frecvențe

18. Un respondent propune utilizarea notațiilor stabilite de către parteneriatul 3GPP pentru clasificarea benzilor de frecvențe, în cadrul documentului de strategie.

Autoritatea precizează că acest lucru nu este necesar întrucât notațiile la care face referire respondentul nu au un caracter oficial, de obligație legală pentru autorități în a le folosi în documentele adoptate.

Aceste notații sunt utilizate cu precădere de către fabricanți și operatori, ele fiind agreeate de către organizațiile de standardizare în domeniul telecomunicațiilor ce alcătuiesc parteneriatul 3GPP, în vederea asigurării unui limbaj referențial comun în cadrul acestui forum și în afara sa.

Considerații finale

În final, ANCOM menționează că au mai fost primite o seamă de observații care nu au fost tratate în cadrul acestui document de sinteză a observațiilor, din cauza faptului că acestea includeau considerații de natură generală (referitoare, printre altele, la lipsa de armonizare a reglementărilor europene incidente în materie și la alte critici aduse acestor reglementări, opinii de natură tehnică și economică etc), care nu puteau avea implicații

directe pentru documentul de strategie sau care nu se concretizau în propuneri efective pentru modificarea textului strategiei.

Versiunea documentului de strategie, modificată de ANCOM în urma procesului de consultare publică conform celor prezentate în prezentul document, va fi supusă analizei în cadrul ședinței Consiliului consultativ din 16 aprilie 2015, împreună cu prezentul document de sinteză a observațiilor primite în timpul consultării publice.

După ședința consiliului consultativ, ținând cont de discuțiile ce vor avea loc în cadrul precizat și de concluziile ședinței respective, versiunea finală a strategiei va fi adoptată prin decizie a președintelui ANCOM, astfel cum dispun prevederile art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2008 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea utilizării spectrului radio în banda de frecvențe 3600-3800 MHz, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 259/2008.